

Nr 407.

Av herr **Edström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 33, med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).*

I en den 19 sistlidne januari dagtecknad proposition, nr 33, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).

Den föreslagna beskattningen avser, enligt vad departementschefen framhåller, att motverka, att spekulativ lagerökning och icke önskvärda investeringar i inventarier finansieras medelst vinstmedel. En tillfällig begränsning av de skattefria ned- och avskrivningarna, som anses bliva följden av den föreslagna beskattningen, förutsättes skola framtvunga en noggrannare prövning av lönsamheten av nya investeringar i inventarier och lager och därigenom befrämja en i dagens läge önskvärd återhållsamhet i fråga om dylika investeringar. I åtskilliga remissyttranden har emellertid framhållits, att man genom de i propositionen föreslagna åtgärderna även motverkar önskvärda investeringar. Departementschefen anser dock de uttalade farhågorna för sådana verkningar av den föreslagna lagstiftningen överdrivna, framför allt om man mildrar de retroaktiva verkningarna på sätt som skett i det senare av de inom finansdepartementet utarbetade förslagen samt lämnar möjlighet till dispens i vissa fall, där en begränsning av gällande avskrivningsregler ter sig obillig.

Möjligheterna att erhålla dispens äro emellertid enligt det i propositionen framlagda förslaget mycket starkt begränsade. Om lagerökning eller inventarieförvärv tillkommit genom direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet — t. ex. riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap eller civilförsvarsstyrelsen, sistnämnda myndighet i fråga om materiel, utrustning och andra förnödenheter för verkskyddets verksamhet — anses skäligt att undantag från de ifrågavarande bestämmelserna medges, men ett mera allmänt uttalande från statlig myndighets sida om önskvärdheten av vissa investeringar bör däremot enligt departementschefens mening icke kunna åberopas som skäl för dispens. Han anser det utslutet att under dispensreglerna draga in samtliga de fall, då lagerökning eller nyanskaff-

ning av inventarier kan anses mer eller mindre önskvärd ur beredskaps-synpunkt.

Ehuru det av praktiska skäl torde vara ofrånkomligt att dispensreglerna utformas så, att antalet dispensärenden begränsas, bör man dock icke för tillgodoseende av detta syfte underlåta att söka förhindra påtagliga skadeverkningar av beskattningen. Att icke öppna möjlighet till dispens, då fråga är om investeringar, vilka framstå såsom särskilt betydelsefulla med hänsyn till folkförsörjningen eller rikets försvarsberedskap, även om dessa icke tillkommit genom direkt föranstaltande av statlig myndighet, vore enligt vår mening i nuvarande läge icke försvarligt. Även om beredskaps-lagringen till viss del skulle övertagas av staten, torde, såsom i det av Sveriges industriförbund m. fl. näringsorganisationer åberopade yttrandet över det första av de inom finansdepartementet utarbetade förslagen framgår, ingen möjlighet föreligga att under en avspärrningsperiod räkna med tillräcklig statlig lagerhållning av den mångfald särskilt under nuvarande förhållanden svåråtkomliga råämnen och halvfabrikat av utpräglat speciellt slag, specialmaskiner och reservdelar därtill m. m. dylikt, som oundgängligen kräves för driftens upprätthållande inom ett flertal för folkhushållet synnerligen betydelsefulla branscher, exempelvis verkstäder och textilfabriker. Att erforderliga investeringar i dylika tillgångar skulle verkställas av företagen först efter direkt föranstaltande av statlig myndighet är självfallet uteslutet, och de komma således att falla utanför den ifrågavarande dispensregeln. I åtskilliga fall äro investeringar till avsevärda belopp av betydelse för såväl folkförsörjningen som det militära försvaret och civilförsvaret. Såsom exempel härpå kan nämnas sprängämnestillverkningen. Den ökade gruvdriften, planerade och pågående kraftbyggen, befästningsanläggningar, berggrum och skyddsrum ha ökat behovet av sprängämnen inom landet i sådan utsträckning, att en väsentligt ökad produktion härav är oundgängligen nödvändig. Denna kan emellertid icke åstadkommas utan betydande nyinvesteringar i maskiner och lagertillgångar. Sådana äro ock planerade, men icke på direkt föranstaltande av statlig myndighet. Exempelen torde kunna mångfaldigas.

Departementschefens i propositionen uttalade uppfattning att »nödvändiga och betydelsefulla investeringar» icke torde beröras av en sådan tillfällig begränsning av avskrivningsmöjligheterna, som blir en följd av beskattningen, är säkerligen icke riktig. De starkt stegrade anskaffningskostnaderna ställa så stora anspråk på företagens likviditet, att dessa ofta torde nödgas avstå även från önskvärda investeringar, om de icke kunna basera finansieringsplanerna på omedelbara djupgående avskrivningar. Beträffande de ur beredskapssynpunkt särskilt betydelsefulla investeringarna gäller vidare i icke ringa utsträckning, att dessa äro riskfyllda och avse utnyttjande av en speciell konjunktur med ovisst varaktighetstid. Att företa-

gen i allmänhet skulle vara benägna till dylika investeringar, ehuru de icke ens kunna kalkylera med skäligt överprisavdrag å anskaffningskostnaden för maskiner, förefaller föga troligt.

Om däremot dispens kan erhållas, då fråga är om investeringar, som ur allmän synpunkt äro särskilt betydelsefulla, kan det förväntas att företagen till båtnad för vår försörjning och beredskap skulle giva sådana investeringar prioritet. En förutsättning härför är emellertid, att den i 11 § i det föreliggande författningsförslaget omförmälda nämnden på begäran av skattskyldig meddelar förhandsbesked beträffande planerade investeringar. Vi förutsätta att så kommer att ske. Ett dylikt förfarande tillämpades på sin tid med gott resultat vid handläggning av ärenden rörande eftergift av krigskonjunkturskatt.

De vitala samhällsintressen, den av oss sålunda ifrågasatta utvidgningen av dispensmöjligheterna avser att skydda från allvarliga skadeverkningar, äro enligt vår mening av den tyngd, att de måste tillgodoses även om en viss merbelastning på den statliga förvaltningsapparaten skulle bliva följden. Genom att såsom förutsättning för meddelande av dispens föreskriva, att sådan icke kan ifrågakomma beträffande investeringar, som i förhållande till företagets övriga omsättnings- och anläggningstillgångar framstå såsom ringa, torde antalet dispensärenden begränsas, så att handläggningen av desamma icke bleve i nämnvärd mån betungande.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta, att stadgandet i 11 § b) i det i proposition nr 33 framlagda förslaget till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) skall erhålla följande ändrade lydelse:

»b) från bestämmelserna i 4 och 5 §§, därest fråga är om lagerökning eller inventarieförvärv, som föranletts av övertagande av annat företags verksamhet, eller som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet eller som eljest befinnes vara av särskild betydelse med hänsyn till folkförsörjningen eller rikets försvarsberedskap och icke framstår såsom ringa i förhållande till rörelseidkarens övriga omsättnings- och anläggningstillgångar.»

Stockholm den 20 februari 1951.

Walter Edström.

Erik Strandh.

Alg. Gunnarsson.

Sven J. Vigelsbo.

E. Pettersson,
Ersbacken.